

Исидора Секулић: О култури

Шта је култура? Све што је атрибут живота, од ума и маште па до физичког здравља, све је елемент и медијум културе, али она сама нешто је друго. Оплемењивање човека – то има хиљаде степена, облика, сврха.

Књижевна култура то је читање, то је књига у цепу стално. Чувено име Шели, кад је тог дивног песника избацило море на копно, није у цеповима имао ни сендвича, ни новца, имао је, умро с њом, књигу. Читање то је култура. Школа, почетак културе; путовања – културна панорама: читање – страст и сласт културе, култура сама.

Да ли сте довољно размишљали о чудовишности, о чуду, о величанству језика? Развијен језик, то је биће и крв народа, то је максимала онога што једна култура оставља и даје. Сви људи не читају латинску и грчку књижевност, али сви културни људи и данас још говоре помало грчки и латински. Пуно је грчких и латинских термин у култури целог културног света. Старе књижевности, хебрејска, грчка, римска, држе те језике, а ти чудесно развијени прецизни језици држе те књижевности. Језици се мењају, наравно, јер су продукти живота, али у тим променама лежи жива снага и тенденција усавршавања. Жив је и напредан народ који језик свој усавршава. Све што један народ има и зна, инвентарисано је и категорисано у језику, све конкретно и све апстрактно. Развијен језик, моћан језик, то је стихија; као да он сам ствара, а ми комбинујемо његове крупне и ситне творевине, његове виртуозности.

Од резане трске почиње скулптура; од имена травки почиње латинска симболика. Има Гете велику реч: „Ако си успео да срочиш неколико добрих стихова на језику израђену (образовану), на језику који за тебе мисли, онда то још не значи да си песник.“ Но ако версификатор на такву језику још и јесте песник, онда, јесте ли искусили код таквих писаца, песника или прозаиста – уметника, налазимо текстове, некад сасвим кратке, који нам запале мозак као буктињу, а кроз душу нам запева тако нешто дивно, да је одјек од те музике – „одјек од тог звука и суза“.

Кажем сабеседнику: - Понеко место, један стих, један ред прозе, ходају ми испред духовних очију некако човечијим ходом. А кад хоћу да се смирим, узмем да то прочитам телесним очима, буде још снажније антропоморфније: формално осећам да испред тога текста неко лежи, жив човек или моћна сен...